

ואז נעשה הענין ד'מפי עוללים ויונקים יסדת עז"ה¹⁰⁷, שזהו היסוד של "אין עוז אלא חודה"¹⁰⁷,

ועד ש"הדיו" עוז לעמו יתן¹⁰⁸ כפשוטו — שבכל עניניהם נעשים "ענין" .. באומות¹⁰⁹, שאינם מתפעלים ממאה ועשרים ושבע מדינות ש"רגשו גויים ולאומים יהגו ויק"¹¹⁰,

ופועלים שלמרות שממצאים אמנם בגלות, "מפוזר ומפורד בין העמים", הרי זה "עם אחד", וכאופן ש"ישנו", שהוא מצאות חזקה, בגלל ש"את דחי המלך (בשר ודם) אינם עושים"¹¹¹, אם הם לא מתאמינים לדחי מלכו של עולם, מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו.

ואז נעשה מעמד ומצב ש"נפל פחד היהודים עליהם"¹¹², "ושמעו הולך בכל המדינות"¹¹³ — כיון שכל ילד יהודי פועל על הוריו שיצמדו באופן ש"לא יכרע ולא ישתחוה"¹¹⁴, "לא קם ולא זע"¹¹⁵.

וי'להודים היתה אורה ושמחה וששון ויק"¹¹⁶ — כפשוטו וכפירוש¹¹⁷, עזר במעמד ומצב שבמים האחרונים של הגלות ש"אכתו עברי אחשוורוש אנן"¹¹⁸,

ו"מיסמך גאולה לגאולה"¹¹⁹ — לגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, גאולה ברוחניות — ש"ישוראל עושין תשובה"¹²⁰, וגאולה כפשוטה, והיא העיקר — גאולה מהחושך כפול ומכופל של הגלות המר, "וכני ישראל יצאים ביד רמה"¹²¹ לקבל פני משיח צדקנו, שיבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל¹²², "והיתה להו"י המלוכה"¹²³, ובקרב ממש.

* * *

יד. ע"פ המדובר כמ"פ ש"המעשה הוא העיקר"¹²⁴, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שבכל ענין צ"ל ה"בכך"¹²⁴ — הנה הכוונה והתכלית וה"בכך" מהמדובר לעיל:

107	מדוד חתלים עה"פ. שהשי"ר פ"א,	116	שם ת, טו.
ד (א). פ"ב, ג (ב).	ועד.	117	ראה מגילה טו, ב.
108	חתלים כט, יא.	118	שם יד, א. וש"ע.
109	ביצה כה, ב.	119	שם ג, טע"ב.
110	שם ב, א.	120	סנהדרין צ, ב.
111	אסתר ג, ח.	121	בשלה יד, ח.
112	שם ת, יז.	122	רמב"ם הל' מלכים ספ"א.
113	שם ט, ד.	123	עובדי בטפח.
114	שם ג, ב.	124	ראה סה"מ היש"ת ע' יא. וראה תו"מ חפ"ע ע' 142. וש"ע.
115	שם ת, ט.		

כיון שלא כל אחד מסוגל לכתוב ולבאר בשפת המדינה פסוקים ומאמרי חז"ל הנ"ל (או אחרים, ובלבד שיכולים להסביר את תוכנם לפי הדבקה וההשגה של קטנים וקטנות בשנים) — יתאספו אלו שמסוגלים לזה, במדינה זו, וכן כו"כ מדינות שבהם שומעים המדובר בזה עתה, ויערכו זאת בשפת כל מדינה ומדינה.

ומה טוב — לערוך זאת בכמה תוכנים וטענות, כדי שירכלו לבחור מה שיה"י קל יותר להביא לילדים, לפי שינוי המקום והזמן.

ואח"כ יחלקו זאת לכל אלו שיכולים לעסוק בענין החינוך, ויפעלו על כל אחד מהם לעורר בעצמו את הענינים שיש לו בכת, שיזמזכו ויתגלו בפועל.

ולתסביר לכל אחד, שאין זה ענין פרטי שלו, אלא כדברי הגמרא¹²⁵

ש"כל מה שבא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה", וכיון שהקב"ה נתן כחות ואפשרויות, הנה אם אינו מנצל אותם, או ש"כדבעי ל" למיעבד לא עבד"¹²⁶, הרי זה לא רק שחסר בשלימות שלו, אלא הוא כבטלה מכלכל ח"ו את הסדר שקבע הקב"ה בעולם שלא יה"י דבר לבטלה, ואילו על ידו יש ענין שהוא "לבטלה", שאינו מומלא שלחוחות בעולם ע"י כח זה ואפשרויות זו.

ובענין זה אין גם מקום לתירוץ שיעשה זאת מחר או מחרתיים, כי, דיו לכל יום שיפקיע את עצמו; מה שיעשה מחר — הלאי שיספיק ליום המחר, אבל לא יוכל למלא מה שהחטיר היום בניצול כחו כר.

וכל זה — אפילו אם לא הי' מדובר אודות תועלת של משיחו אחר, ועאכ"כ כשיגרוסוף גם הענין של חינוך חזולת, הנה כשיש יום שאינו מקבל חינוך זה, אזי חסר אצלו בענינים מסוימים, ויתכן אפילו בענינים עיקריים.

טו. וזוהי הנקודה בנוגע לפועל, שמהנכון ומהטוב וענין נחוץ ביותר וכו', שיאספו מיד את אלו ששייכים לעריכת הדברים,

— והרי בנוגע לכל עניני קדושה צ"ל ההנהגה כמ"ש רבינו חזקן בהקדמה לתנא, שלא תה"י "ענוה ושפלות של שקר", לומר מי אני ומה אני וכו'; לכל לראש עליו לעשות, ואז יחליט משהו אחר אם יר בכך, או שדווקא שיפור והטבה וכו' וכו', אבל בודאי שכל אחד יכול לעשות משהו בזה —

ולאחר כך ימצא כל אחד (כאמור לעיל שכל אחד שייך לזה) ילדים בשנים או "ילדים" בידיעות וכו', ויסיף בחינוך שלהם — החל מחינוך עצמו — פי כמה וכמה, עד לאופן של דילוג וקפיצה (כמדובר לעיל (ס"ד)).

ולחפש מה יכולים להוסיף — לא יצטרכו להשתדל ביותר בזה...

כפי שידע אינש בנפשי, ומסתמא דן את חבריו שגם אצלו הרי זה פחות או יותר כמו אצלו.

(כ"ק אד"ש חייך ואמר:) ומתחיל ממני בעצמי, והנני משער שעד"ז הוא גם אצל אחרים — שלא יצטרכו להקדיש ויכרי זמן לחפש מה יכול להשלים בעצמו, ובמה יכול לפעול עבור החולת.

והלואי שמה שימצא מיד — יעסוק בזה "כמאן דבעי למיעבד", ואדח"כ יד"י זה באופן ש"מי שיש לו מנה רוצה מאתמים" ואד"כ "ארבע מאות"¹²⁷, ועד — כאמור לעיל (ס"ב) — ש"מלאה הארץ דעה את הרי כמים לים מכסים".

טו. וכיון שבכל חודש חזרות הלבנה ומתחדשת מעיקרא באופן של חידוש, ועד"ז בנוגע לבני, "שהם עתידים להתחדש כמותה"¹²⁸ (כפי שאומרים בקידוש לבה), שאצל כל אחד נעשה חידוש באופן נפלא — כדאי לפעול בעצמו ואצל חילד, שבכל חודש יתוסף ב"צבאות הרי"ה המהונכים שלו, עכ"פ ילד אחד, ילד בשנים או "ילד" בידיעות.

ועד"ז בנוגע לפסוק בתושב"כ או מאמר בתושב"כ או ענין בתנאי (וחזרת החסידות בכלל, שהוד"ע גילוי פנימית החזרה בדרונו) — שבכל חודש יתוסף כלל-הפחות עד ענין אחד בתורה שיזכור אותו בעל-פה, כך, שיוכל לעסוק בו אפילו "בלכתך בדרך ובשכרך ובקומך"¹²⁹.

ועאכ"כ ע"פ ביאור רבינו הזקן בלקוטי תורה דפרשת השבוע¹³⁰ במאמר ד"ה והדרת פני זקן (שרבחינו נשיאנו הפליאו במעלת מאמר זה, כמבאר בכמה שיחות¹³¹), שכאשר זוכרים ענין בעל פה, הנה אפילו בשעה שעוסק בענין אחד, נמצא אצלו הענין בשלימותו במוח הזכרון.

וה"ר שגם בזה יקריים האמור לעיל מ"מי שיש לו מנה וכו'" — שכאשר ישתדלו בפעם הראשונה בחודש הראשון ויראו שלא ה"י צורך בגייעה גדולה לרכוש מחנוך אחד, וענין אחד בתושב"כ, בתושב"כ

ובתורת החסידות, אזי לא יסתפקו בחדוש של"ח"ז באופן הקודם, אלא ירצו "מאתמים" ו"ד" מאות וכו', באופן ד"מעילין בקודש"¹³¹ אפילו לבני העלי, שלפנ"ז, באופן של דילוג וקפיצה.

*

יז. המוזכר לעיל (ס"ז) אודות הפסוק "מפי עוללים וינוקים יסדה עוד", שיש צורך בהשתדלות מיוחדת בזה, ומתוך כטחון עצום וכו' — יש לו שייכות מיוחדת עם העבודה שנותסוף ענין חדש ב"רגשו גויים ולומדים יהגו ריק"¹³⁰ (שאמנם לא קשור ח"ו עם פיקוח נפשות כפשוטו, אבל זהו) "על הרי" ועל משיח"¹³² — שורצים לדרוש וכבר דורשים וכו', שיהודים ימסרו את המקום הקדוש של קדשי הקדשים על הר הבית, ע"י נתינת כח, היתר ורשות להגוף שם את הדגל של הערכים (הדגל של ירדן)!

ואף שיש כאלו שחשבו לשמור זאת בטור, הרי כבר כמה ימים ושבויות שאין זה טור; ושינגטון ידעת מזה, וירושלים ותל-אביב יודעים מזה — אלו שלכם כואב על הנפילה והנערד "קומה זקופה"¹³³ ו"יד ומה"¹³¹ שבה; ה"סוד" הוא רק לגבי אלו שישיגם ושנתם ערבה להם... ולא רוצים שיעירו אותם משנתם, כיון שלא רוצים לראות ולשמוע ועושים עצמם כמו שאינם רואים ושומעים, כדי שלא להפריע למנוחת הנפש, כיון שאז לא תהי' להם הצדקה על העדר העשי' בענין זה.

לעת-עתה הרי זה באופן של דרישה ולחץ וכו', אבל כמדובר כמ"פ בנוגע ל"מדרכי לא יכרע ולא ישחזרו"¹³⁴, שגם אינו יהודי רואה שאין בזה אופן הממוצע, כמובא בפרוש רש"י על הפסוק¹³⁵ "אשר החלת לנפל... נפל חפול לפניך": "אומה זו נמשלו לנככים ולעפר, כשהם יורדים, יורדים עד לעפר, וכשהם עולים, עולים עד לרקיע ועד הכוכבים".

ובנד"ד:

בה בשעה שלפני כמה שנים הרעישו¹³⁵ ושללו בתכלית את הענין של "בנאום" (היינו ששייך לכמה ממשלות) — שלא להניח לעשות מירשלים התיקנה מקום בין-לאומי, ששייך לג' ממשלות, ואפילו לא רצו להניח שיהי' שטח "אקסטרטוריאלי", ככל הנוסחאות וכו', הנה עכשיו המצב גרוע ומבדיל עד כדי כך — שאדרבה: גוי קיבל

(134) אסתר ג, יג.

(135) ראה גם ת"מ שם ריש ע' 66. ושי"ר.

(131) ברכות כח, א. ושי"ר.

(132) תולדות ב, ב.

(133) תולדות ופרש"י בחוקותיו כח, יג.

(129) סוף פרשתו (קדושים).

(130) ראה סה"ש תשי"ז ע' 92 ואילן.

(127) ראה קה"ר פ"א, יג, פ"ג, יד"ד.

(128) רמב"ם ובה"י ס"פ חיי שרה. ועוד.

(129) סנהדרין מב, א.

ואז תהי' "שמחת עולם על ראשם"¹⁴³ עוד בימים האחרונים של הגלות, ויקויים היעוד "ונתתי שלום בארץ"¹⁴⁴, ו"לכל בני ישראל .. במושבותם"¹⁴⁵ — ככל מושבותיהם, הן בחוץ לארץ, ועאכ"כ בארץ הקודש — יהי' אור כמשמעו ואור כפשוטו, החל מ"אורה זו תורה"¹⁴⁷, ועד ל"שמחה וששון ויק"¹⁴⁶,

ו"כן תהי' לנו" למטה מפשטה טפחים ברה, וכעגלא וידן, ועד ל"מיסמך גאולה לאולה"¹⁴⁹ באופן ד"אראנו נפלאות"¹⁴⁶.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הנגינים: "ודיא שעמדה", "עצה", "הושיעה את עמך", "פדונו תשב ירושלים", ונגון אדמו"ר מהר"ש — "לכתחילה אריבער".]

* * *

יט. כמדובר כמ"פ — ויציבם ככל ענין לקשר מיד עם דבר גשמי, ומלבד זאת — הרי ויציבם שמספר היותר גדול של יהודים, "ברוב עם"¹⁴⁷, ישתתפו במצעים בכלל, ובמצע חינוך במיוחד, ובפרט במקורה שבו ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז",

והרי מצינו בכללות הדין בנוגע לשבת שמלאכה שאי אפשר לעשותה ע"י אחד ועשרה שנים, הרי זה נחשב כאילו כל אחד עשה את המלאכה כולה¹⁴⁸, כמדובר כמ"פ¹⁴⁹ בארוכה בנוגע לסיים הש"ס וכי', ועד"ז בנדו"ד, כיון שזהו ענין שכרוד גם עם הוצאות כספיות, ישתתפו בזה ע"י קופה משותפת, והיינו, שאע"פ שבפועל יהי' חלק שונאסף ויצא בארץ הקודש, וחלק שונאסף ויצא בחוץ לארץ, הנה במחשבה וגם בדיבור הרי זה באופן שכולם משתתפים ע"י קופה משותפת, והרי יהודי הוא בעה"ב על מזונו, ובכחו להפריש על העתיד לגבות (כלשון הגמרא¹⁵⁰), אפילו כשנמצא עדיין בקצור תביל,

ועאכ"כ כשלאח"ז נעשה הקשר ע"י פעולה שהיא אמנם בכמה שטחים נפרדים, אבל זוהי אותה פעולה, ובפרט כשנעשית עם אותה כוונה, והרי הכוונה הכללית היא "לעשות רצון אבינו שבשמים"¹⁵¹, ע"י הפצת ההדות, לימוד התורה, קיום מצוותי, וחינוך הדרך האחרון של

ועאכ"כ כשלאח"ז נעשה הקשר ע"י פעולה שהיא אמנם בכמה שטחים נפרדים, אבל זוהי אותה פעולה, ובפרט כשנעשית עם אותה כוונה, והרי הכוונה הכללית היא "לעשות רצון אבינו שבשמים"¹⁵¹, ע"י הפצת ההדות, לימוד התורה, קיום מצוותי, וחינוך הדרך האחרון של

(148) ראה שבת עג, א ואילך.

(149) ראה גם תו"ע שם ע' 405. ושי"נ.

(150) כדובות קח, א. ושי"נ.

(151) ע"פ אבות פ"ה מ"ב. בת.

(143) ישע"י לה, יד"ה. נא, יא.

(144) בחוקות כ"ג, ו.

(145) בא יד"ד, כג.

(146) מלכה ז', טו.

(147) משלי יד, בת.

העזה (ובלשון הפשוט: חוצפה) לבוא ולדבר לא רק אודות חבריו, שכן, או ירושלים העתיקה בכלל, אלא אודות מקום קודש הקדשים, עם האבן שתי וכו', ולדרוש שיהודי יאמר שמוטב זאת בידי, ונתן רשיון להניף שם רגל של מלוכה פלגנית:

מתחילים להתנווכח ולטערן ולחפש כבר "הצדקה", שלכאורה הנפת

רגל כזה או אחר, אין לה תפיסה מקום בהלכה, ואין זה נוגע לאף אחד, ולאידך, מצהירים שענין יחסכו שפיכות דמים וכו', והרי "נפש אחת מירא"ל" היא "עולם מלא" (כפס"ד תורתנו, תורת חיים ותורת אמת)¹³⁶, כך שהיה ענין של פיקוח נפש — בה בשעה שהמצב האמיתי הוא שאין קשר בין הדברים, ואין כאן המקום להאריך בזה; אבל עם כל ההסברות — בניגודים הולך הקול ד"רגשו גויים ולאומים יהגו ויק" בענין מבהיל זה, שהיהודים מוכנים לעשות זאת בידיהם, ואין כאן המקום להאריך במגדל ההבהלה שבדבר.

יח. ובנוגע לענינו — יש לחזור ולהדגיש את הענין ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז",

שכן, ע"פ פסק הגמרא¹³⁹, כ"י מצד עצמם הם "עוין .. באומות", וכמדומי ד"ל¹³⁷ מסופר שגם אינס יהודים יודעים ש"יהוי" עוז לעמו יתן¹³⁸ — "אין עוז אלא תורה"¹³⁷, וכאשר יהודים ואחרים בתורה, אזי "הי' עוז לעמו יתן"¹³⁸ כפשוטו (שהרי "אין מקרא יצא מדי פשוטו"¹³⁹), ואז — "הוי' יברך את עמו בשלום"¹⁴⁰, כמסופר שם¹³⁷ שונה דעתם של כל אומות העולם ואמרו שעכשיו יהי' שלום,

ומנוחים ליהודים לילך לארץ ישראל, "ארץ טובה ורחבה"¹³⁹, ביחד — ובראש — עם משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות (שכמצב זה עומדים עוד בימים האחרונים של הגלות) לארצנו הקדושה, "ארץ אשר .. עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה"¹⁴⁰, אפילו בזמן ש"מפי חטאינו גלינו מארצנו"¹⁴¹,

ועאכ"כ כשישחקו את הקשר של יהודים — החל "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז" — עם יהדות, תורה ומצוותי בחיי יום-יום, שאז נעשים כל הענינים בדרכי נועם ובדרכי שלום, כדרכי התורה¹⁴²,

(139) שמות ג, ת.

(140) עקב יא, יב.

(141) נוסח תפלת מוסף דר"ש.

(142) ראה משלי ג, יד. ומב"ס הל' תנוכה בסופו.

(136) סנהדרין לו, טע"א (במשנה). ושי"נ.

(137) רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"ג.

(138) זבחים קטז, טע"א. ל"ש יתור רמז.

(139) וס"פ. רמב"ם הל' תנוכה בסופו.

(140) שבת טז, א. ושי"נ.

כא. וידו"ר שכיץ שההתחלה בזה היא מקופה של כ"ק מו"ק אדמו"ר נשיא דודנו, שעליו נאמר המובא בגמרא¹⁵⁸ בנוגע לאיוב (כפי שאמר בכמה מקרים ובכמה עניינים) "הנטל פרוטה מאיוב מתברך" — תה"ג גם חוספת ברכה והצלחה בפרטות, שטורת או מטבעות הנ"ל.

ועד למילוי התכלית — "מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים"⁹⁷, ובדרך ממלא — "לא ידעו ולא ישחיתו בכל הר קדושים", וכיון ש"ענידה ירושלים שתפשט בכל ארץ ישראל" ו"ענידה ארץ ישראל שתפשט בכל הארצות"¹⁵⁹ — יהי" כן בכל הארצות כולם, שישראל שיהיה להוי' המלוכה¹⁶⁰, בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העם כולו¹⁶¹ בלימוד המביא לידי מעשה.

וההכנה לזה היא גם ע"י הפעולות האמורות וכיצא בהן, ובכללות ענין הפצת המעיינות (שעי"ז "קאחי מו"ר" דא מלכא משיחא¹⁶²) והפצת הנהגות בכללותה, ומתוך שמחה וטוב לב, שפורצת כל הגדרים¹⁶³ ושורפת את הישירים האחרונים של חומת הגלות¹⁶⁴, ומגלה את הגאולה האמיתית והשלימה למטה מעשרה ספחים.

[לאחר חלוקת השטרות התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ופרצת". וטרם צאתו התחיל לנגן הניגון "ניעט ניעט נקאוא"א].

הגלות להיות הדור הראשון של הגאולה, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובקורב ממש.

כ. ולכן, יבקשו עתה מאלו שנוקאים "טאנקיסטין", וכן השלוחים (שנוסעים לארץ ישראל, למאמץ ולסיאטל) — שיעלו מצד אחד ויצאו מצד השני, בסדר מסודר, וכל אחד יקבל שטורת של כסף, ליתן לכא"א מהנמצאים כאן, הן בעזרת אנשים והן בעזרת נשים, כ' שטורת, שא' מהם יהי' בתור השתתפות מהקופה הכללית בפעולות הקשורות עם המבצעים בכלל ומבצע חינוך במיוחד, והנקודה שלו בנוגע ל"מפי עוללים ויתקים יסדת עזר" (ומכון שיכולים להתחילף השטר הניתן על שטר אחר וכו', אבל באופן שהשווי יהי' בשלילימות, או עוד בהוספה).

ועד"ז מבקשים מאלו ששומעים את הדברים ע"י הטלפון, "הוק" אפ" (ככל השמות שיש לזה), או שימסרו להם את הדברים — איש מפי איש או אשה מפי אשה וחבר מפי חבר — מחו, או לאחר זמן וכו', שבכל מקום, בכל מדינה ומדינה, יקחו מקופה כללית (שינרב אחד או כמה ביחד) ויתנו לכל אחד או אחת שיכולים לעסוק בחינוך — שטר או מטבע אחד, עבור התעסקותם בחינוך לפי ענינים, וע"פ האמור לעיל שהפעולה בענין החינוך שייכת גם אצל קטנים וקטנות בשנים — יתנו גם להם שטר או מטבע של מדינתם, בשווי של אחד או בשווי של עשר (כמבואר ומוכר ומוסבר הטעמים בנוגע ל' מספרים אלו דוקא).

וכיון שלכל ענין יש צורך בטיעון דשמיא וברכת ה' ¹⁵² שיהי' בהצלחה רבה ומרובה, וככל עניני הידורים ועילויים ותועלת, "פירות ופירות-פירות עד סוף כל העולם"¹⁵³, כפי שנעשה ע"י נתינת הצדקה, שעד"נ¹⁵⁴ "כוס ישועות אשא", שממשיך ישועה ה' והצלחתו (כמבואר באורכה בכמה אגרות שבאגה"ק¹⁵⁵) — הנה נוסף על השטר או המטבע עבור עצם הפעולה והמבצע, יתנו שטר או מטבע שני, כדי ליתנם לצדקה, שע"י יתוסף בברכת ה' והצלחתו בפעולות של כא"א בנוגע לעצמו וכנוגע לזולת, ועד לאופן שיהי' משפיע ו"סופח על מנת להטפח"¹⁵⁶ — משפיע בענינים אלו שיעמיד משפיעים נוספים, "עד סוף העולם" — סוף ההעלם וההסתור (כמבואר בכ"מ"מ¹⁵⁷).

(160) ראה רמב"ם שבהערה 98. ועוד.

לקי"ת צו יו"א. ובכ"מ.

(161) אהר"ק דובעשיט (כשיט בוחלתו).

ובכ"מ.

(162) ראה סה"מ תנ"י ט"ע רבב ואילך.

ועוד.

(163) ראה אה"ק אדמו"ר מוה"ר צ"ח.

ע' שעב (נעתק ב"חזיון יום" בתחלתו).

(152) חסד קצת (תת"ק).

(153) ל' חז"ל — כחבורת ר"ט. וזכרים.

ל'ו, ב. ועוד.

(154) תהלים קטו, יג. וראה אדו"ח.

ואתחתיו ע' ב"צ. דומע קמ, א. ועוד.

(155) ראה גם ת"מ תפ"ב ע' 475. וש"נ.

(156) ל' חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב.

ועוד.

(157) ראה גם ת"מ תפ"א ע' 246. וש"נ.